

Нина Дюлгерова

ДИСТАНЦИЯТА НА ВРЕМЕТО ЗАДЪЛЖАВА

История, геополитика и геоенергетика

София, 2025

© Издателство „Изток-Запад“, 2025

Всички права на български език запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде възпроизвеждана или предавана под каквато и да е форма и по какъвто и да било начин без изричното съгласие на издателство „Изток-Запад“.

© Нина Ангелова Дюлгерова, автор, 2025

ISBN 978-619-01-1692-9

Нина Дюлгерова

ДИСТАНЦИЯТА НА ВРЕМЕТО ЗАДЪЛЖАВА

СЪДЪРЖАНИЕ

Предговор от автора 7

**Историкът в политическото
огледало на съвременността
(Любомир Кючуков) 9**

**„Дистанцията на времето задължава“.
Проф. д. н. Нина Дюлгерова за историческия
анализ на съвременната битка за бъдещето
(Дарина Григорова) 13**

**Първа част
ГЕОПОЛИТИКА 15**

**Втора част
ГЕОЕНЕРГЕТИКА 177**

**Трета част
ИСТОРИЯ 235**

**Четвърта част
ПОЛИТИКА И ОБЩЕСТВО 293**

ПРЕДГОВОР ОТ АВТОРА

Настоящият сборник съдържа статии, публикувани във в-к „Труд“ и сайта Факти.бг в периода 2019–2025 г. В тях авторът пресъздава своята визия и интерпретация на ключови събития от XIX–XXI в., както и динамичните геополитически преструктурирания в глобален, регионален и национален план, изменящи многовекторния международен пъзел. В друга част от статиите е представена геоенергийната карта на борбата за утвърждаване, по-скоро за елиминиране, на ключови държави и компании в битката за пазари в различни части на света.

Практиката доказва, че почти всички военни конфликти през XXI в. имат енергиен мотив. Битката е за ресурси, транзит и пазари. Украинският казус възникна с цел елиминиране на Русия от европейския енергиен пазар. От началото на т.нар. Арабска пролет конфликтите в Близкия изток са подчинени до голяма степен на овладяване на откритите газове и нефтени находища в Средиземноморската акватория.

Светът преминава през катарзиса на изчерпаните политически, правни, икономически и социални правила. Нещо повече – чрез динамичното развитие на високите технологии се правят опити за решаване на екзистенциални проблеми, свързани с бъдещето на империи като САЩ, Великобритания, Франция и Германия. Съвременният, най-вече европейски елит е изчерпал своите възможности, което обяснява и напрегнатата, агресивна риторика, изпълнена с разнообразни планове за начините и пътищата за унищожаване на врага Русия. Западно-европейските политици през последните векове са устойчиви в своите цели за унищожаването на Русия. Това преминава през

освободителните за балканските народи руско-турски войни от последната четвърт на XVIII в. до последната четвърт на XIX в. Установява се практиката на военни победи на Руската империя, последвани от геополитическо прекрояване на Европейския югоизток, основно от страна на Запада. През XX и началото на XXI в. опитите за превръщането на Русия в незначителна регионална сила продължават. Основните компоненти са цветните революции в постсъветското пространство, военните конфликти и през последните години – икономическите санкции и неизгодните главно за Европа политики.

Тези процеси, които преминават през активна историческа дезинформация, хибридна война и геополитически въздействия и решения за преразпределение на енергийни източници и пазари, са темите на статиите, включени в сборника „Дистанцията на времето задължава“.

ИСТОРИКЪТ В ПОЛИТИЧЕСКОТО ОГЛЕДАЛО НА СЪВРЕМЕННОСТТА

Един сборник от публикации никога не е просто механичен сбор от текстове. Най-малкото защото става дума за хармонизиране на сериозен набор от критерии и фактори при неговата подготовка: съдържателен подбор, тематична обособеност, актуалност на проблемите, периодизация на фактите, проследимост на тенденциите. А когато всичко това се разположи в полето на политическата динамика – национална и международна – изискванията стават още по-сериозни, а очакванията – по-високи. Това в пълна степен се отнася и до предлагания сборник от статии на проф. Нина Дюлгерова, събрал в себе си резултатите от дългогодишен труд, многопосочни интереси и професионална експертиза на автора.

Широкият тематичен спектър в публикациите на проф. Дюлгерова трудно се побира в рамките на четирите раздела, призвани да организират съдържателния обхват на сборника: история, геополитика, политика и общество, геоенергетика. Същевременно обаче те дават ясна представа за актуалността на текстовете, тяхната близост до „злобата на деня“, реактивността на събитията и процесите, доминиращи общественото внимание.

Историята през призмата на съвременността. Но история на фактите, а не на конюнктурната им интерпретация. История, подплатена с документи, но не просто документалистика. Това дефинира подхода в практически всички статии по тази проблематика – независимо дали предмет на анализа е Руско-турската освободителна война, „македонския въпрос“, Втората

световна война и формирането на следвоенния световен ред или събитията от края на миналия век, довели до разпада на Съветския съюз. Като тук може би най-видимо се проследява професионалният поглед на учения-историк, подплатен с необходимия широк академичен обзор на документалните източници и професионалните мнения.

Същият е подходът и когато става дума за геополитика. Логично тук водещи са най-актуалните съвременни теми: пандемията, войната в Украйна, ролята на Русия, мястото на Европа в глобалния свят. И нещо достатъчно знаменателно – тук се сблъскваме с историка, гледащ напред в бъдещето а не само назад към миналото: достатъчно е да се спомене дори само изследователският интерес към такива проблеми като северния морски път и геополитическото значение на Арктика – далеч преди те да станат предмет на активни медийни коментари. Специално внимание в интересите на автора заема Черноморският регион – с неговата геополитическа значимост, мястото му в стратегическите концепции за сигурността на Югоизточна Европа, а и континента като цяло, интересите на основните глобални играчи и регионални фактори. Всичко това – през призмата на българските интереси. Предлаганият анализ по цялата тази широка проблематика е още по-необходим с оглед на обстоятелството, че това е тема, активно присъстваща в ежедневния политически дискурс, но често оставаща на нивото на повърхностните декларации.

България естествено е в центъра на вниманието на автора, когато говорим за съвременните политически процеси и тенденции в нагласите на обществото. Като тук историзмът придава допълнителна плътност на анализа. А професионалната емоция е особено видна, когато става дума за историческата памет, пречупена през отношението към материалните носители на тази памет – паметниците. Също толкова ангажиран е подходът и при анализиране на политическата динамика в България – през призмата на историческите аналогии и съвременните процеси в света.

Енергетиката има свое запазено, челно място в научните изследвания на проф. Дюлгерова. Но, естествено, не енергети-

ката като технология, а енергетиката, разглеждана като политика и геополитика. Отчитайки всички съвременни препратки на темата, както към новите глобални разломи и ескалираща конфронтация, превърнали енергийната обезпеченост в ключов стратегически елемент на националната сигурност, така и екологичните аспекти и тенденции в енергийната политика и произтичащите от тях решения – носещи своите колебания и откати. Като отново България, с нейните проблеми, вътрешни дебати, политизирани решения и лъкатушения, е средоточие на патоса и социалната ангажираност в текстовете на автора.

Парадоксално, но погледнато от друг ъгъл мястото на историка изглежда твърде лимитирано точно в период на бурни исторически промени, когато се преосмислят фактите, пренаписват се събитията, героизират се едни личности за сметка на дегероизацията на други. Тоест, когато историята забързва своя ритъм и променя своята посока. Защото често това се оказва време на директен трансфер на историята в политиката, което води или до заместването на историци от политици, или до превръщането на самите историци в политици. Като и в двата случая резултатът не задължително е позитивен – и за историческата наука, и за политическите процеси.

Следва да се отбележи, че в много от текстовете наред с – и даже пред – историка проф. Дюлгерова на авансцената излиза гражданинът Нина Дюлгерова – с нейните идеи и интереси, разбирания и пристрастия, симпатии и антипатии. Политическата ангажираност и гражданското чувство за отговорност нерядко водят до напускане не просто на полето на безпристрастния научен анализ, но и на често скучните и неразбираеми академична стилистика и език – в името на яснотата и недвусмислеността на позицията. Което от своя страна оставя много малко пространство за равнодушие, като същевременно превръща тезите и аргументите във фокус както на еднозначна подкрепа, така и на дълбоко несъгласие. Но и в двата случая водещо към съдържателен дебат – с факти, аргументи и позиции, което само по себе си съвсем не е задължителен резултат в едно пренаситено от политически декларации и девалвирали авторитети публично пространство.

Времето и историята са тези, които рано или късно казват своята дума за политиците и политиките. Включително и за самите историци – за техните трудове, изследвания, анализи. Но за целта тяхното творчество трябва да стигне до заинтересованата публика. И именно такава възможност ни предоставя сборникът със статии на професор Нина Дюлгерова.

*Любомир Кючуков,
директор на Института за
икономика и международни отношения*

„ДИСТАНЦИЯТА НА ВРЕМЕТО ЗАДЪЛЖАВА“. ПРОФ. Д. Н. НИНА ДЮЛГЕРОВА ЗА ИСТОРИЧЕСКИЯ АНАЛИЗ НА СЪВРЕМЕННАТА БИТКА ЗА БЪДЕЩЕТО

Книгата на проф. д.н. Нина Дюлгерова е събрала статии, есета и интервюта, анализиращи съвременните процеси в областта на геополитиката и историческата памет, интерпретиращи ключови събития от българската и световната история.

| 13

Основна тема в текстовете на проф. Дюлгерова е „триъгълникът на глобалната мощ“ – Русия, Китай и САЩ, анализиран многовекторно на Балканите, в Кавказ, в „Черноморския пъзел“, на „Северния морски път“ и в региона на бъдещото глобално противопоставяне – Арктика: „леденият щит на Арктика, разделял от векове Русия и Щатите вече е пречка, а не защита за Вашингтон“.

Геополитически маркер в изследванията на проф. Дюлгерова е „синдромът Украйна“ – като инструмент за безнаказана десуверенизация и като „концептуален ориентир за глобалното преструктуриране“. Украинският казус показва според автора защо „царят е гол“ (Европа и НАТО са голи, т.е. превърнали са се във фактори на нестабилност, непредсказуемост и несигурност). Оттук и съпътстващата тема за русофобията, която „аккумулира проблеми, а не решения“ както за България, така и за Европа, и която е продукт на „агресивната некомпетентност“ на съвременния елит.

Проф. Дюлгерова анализира и „англосаксонското задкулисие“ като износител на неолиберализъм, който обаче „не може да победи авторитарните държави“ и чийто „сценарий за сплашване на Русия“ се проваля.

Битката за историческата памет е един от ключовите въпроси в книгата на проф. Дюлгерова, която анализира „двете истории“ на Втората световна война, които са проекция на биполярния свят и са заменени след Студената война от „контролираната история“ на монополярния „нов световен ред“.

„Битката срещу антиисторията“ – сателитът няма историческа памет, кара проф. Дюлгерова да постави въпроса „къде започва и дали ще има край политическата игра с истинската история?“.

„Поръчковата русофобия“ в България също е тема в историческата публицистика на проф. Дюлгерова, която анализира атаките срещу Трети март като демонстрация на „безсилието на страхливците“, както и разрушаването на Паметника на Съветската армия в София като проява на „евро-атлантическото варварство“.

Ако трябва с едно изречение да се синтезира основната идея на новата книга на проф. д.н. Нина Дюлгерова, това е фундаменталният двубой за бъдещето между държавата (защитаваща цялото общество) и транскорпоративния глобализъм (представляващ малцинството на „избраните“), в който авторът защитава държавността, защото „дистанцията на времето задължава“ историка да не мълчи, когато бъдещето е застрашено, а да дава посоката към светлината на изхода.

София, 12 април 2025 г.

С голямо уважение,

Дарина Григорова,

приятел, колега и единомисленик
на Нина Дюлгерова

ПЪРВА ЧАСТ
ГЕОПОЛИТИКА

ДОЙДЕ ВРЕМЕ ХОРАТА ДА РЕШАТ: СЛУЧАЙНИЦИТЕ ВЪН ОТ ПОЛИТИКАТА

**Държавата на Тръмп се бори за личности, а
финансовият капитал – за послушни бройки**

Интервю за Мариела Балева от в-к „Труд“, 16.01.2019

17
Как енергетиката от бизнес се превърна в явна политика? Каква ще е 2019-а за света – проблемите на Балканите, в Европейския съюз преди изборите за Европарламент, докъде ще стигнат в битката си републиканци и демократи в САЩ? Предстои ли нова „пролет“ за Европа и защо нашите политици изглеждат като стаени в миша дупка? По тези въпроси разговаряме с проф. Нина Дюлгерова.

М.Б.: САЩ заплашиха Германия със санкции заради газопровода „Северен поток-2“. Подобен беше казусът и със спрения „Южен поток“. Енергетиката в последните години открито се превърна в чч политика, макар че е логично тя да бъде бизнес – защо, проф. Дюлгерова?

НД: Живеем в енергийния ХХІ в., в който енергетиката се е превърнала не само в основен филтър на международните отношения, но и в ефективен геополитически инструмент, чрез който се създават и регулират конфликтни зони или се оказва дипломатически натиск с преки икономически заплахи. Газова-

та политика на Русия в европейска посока е много чувствителна тема за Вашингтон, който през второто десетилетие на XXI в. активно работи за елиминирането на всеки диверсификационен енергиен проект, конкурентен на украинската преносна мрежа. Американската активност се прояви много ярко през 2013 и 2014 г. по отношение на алтернативния „Южен поток“, а сега за пореден път подобен натиск, но не с такива политически и задкулисни размери се оказва върху Берлин по отношение на „Северен поток-2“. Този натиск може да се приеме повече като част от инерцията на натиска, отколкото като дипломатически акт със сериозни последствия за Германия.

2019-а предстои да бъде доста бурна политическа година – това се вижда още в началото ѝ. Ето нашият Балкански регион – вижте какво става в Гърция, в Косово, в Сърбия и Македония – ври и кипи. Преспанският договор ще разбуни ли пак региона?

Тази година действително е бурна и непредсказуема, но въпреки всичко тя е подчинена на два основни приоритета – избори (очаквани европейски и вероятно предсрочни в Гърция, а може и в други балкански държави) и резонанс от битката между демократи и републиканци в САЩ – това отеква във всяка зона по света и сфера на обществен дейност. Действително информацията от държавите от т. нар. Западни Балкани е почти винаги негативна.

Процесите обаче не променят като цяло статуквото на Балканите.

Така е. Ето – македонският парламент гласува промяната в името на държавата, а в Гърция излизането на партията на „Независими гърци“ много бързо ще бъде решена чрез организирания бърз вот на доверие, който партия „Сириза“ успешно ще получи. Размяната на реплики между косовските ръководители и сръбския президент Вучич не преминават границата на реториката. Протестите в Белград и други сръбски градове не оказват съществено влияние върху политическите процеси в държавата. Румънското европредседателство е своеобразна га-

ранция за стабилност поне първите шест месеца на годината. Едва ли водещи европейски и световни фактори ще позволят Букурещ да влезе в политическа криза в период, в който ще се проведат европейските избори и Англия може би ще осъществи излизането си от ЕС.

Ние къде сме в казуса с Македония? Нашите политици изглеждат стаени в миша дупка, все едно всичко е под контрол.

Моята позиция винаги е била да се борим за българското минало на Македония и за европейското бъдеще на тази държава. В контекста на гръцко-македонския спор България като цяло отсъства. Почти е сигурно, че Атина и Скопие ще се разберат за името „Северна Македония“, което ще отвори пътя към НАТО, което е и целта на САЩ, но едва ли ще стигне в близко бъдеще до Европейския съюз. Не трябва да се забравя, че НАТО и ЕС са американски проект. В 2019 г. обаче има съществена разлика по отношение на възможностите на Вашингтон в двете организации. НАТО продължава да е под контрола на САЩ, но ЕС през миналата година показва, а през настоящата ще има, още по-големи възможности да засили дистанцията си от своя задокеански закрильник. Това може да се случи чрез изборите за Европарламент, както и със състава на Еврокомисията.

Европа хич не е спокойна. Възможна ли е нова „пролет“ на континента? Питам ви след като италианският вицепремиер Салвини обсъди преди дни с полския си колега възможността за създаване на нов евроскептичен алианс в противовес на политиката на Берлин и Париж.

Италианско-полската дъга е една част от възможностите за промяна. Другата е излизането на Великобритания от ЕС, с което ще засили европейската консолидация чрез френско-германския съюз за европейска армия и с европейски бюджет. Третата възможност е засилване на националната държава, която в евросъюз да защитава интересите си в областта на си-

гурността, отбраната и осъществяването на външна политика, подчинена на политическата, икономическата и военна изгода за обществата на Европа.

Вече пророкуват, че евроизборите в края на май щели да са на живот и смърт. Как изглежда разпределението на силите, възможно ли е статуквото да се запази или напротив ще има засилване на скептицизма?

– Едва ли ще са на живот и смърт, тъй като Европарламентът, най-вече еврокомисарите и другите водещи фигури в Брюксел и Страсбург, са по-близо до политическия и икономическия елит на държавите членки, отколкото до всички останали прослойки на обществата. Еврофондовете са мотивиращият елемент, както и възможностите за политическо или лично облагодетелстване. Европейската риторика не решава проблемите на ежедневието, но може да предизвика процеси като лобисткия проектозакон на Франция за превозвачите. България все още се учи, но не знаейки дали иска да се научи, че не може безкрайно да лъже избирателите си за светлото европейско настояще и бъдеще, тъй като държавата ще остане в ЕС, но вероятно без тези политици и суфльори, които само крадат. Идва момент, който вероятно през следващите месеци ще се прояви, когато вече парите са безсилни да контролират, но най-важното да спрат процесите на деградация, negliжиране и разпадане на държавността. Без държава и без власт парите са безсилни.

Казусът с миграцията е основният в момента на нашия континент. Има ли сили Европа да реши този проблем или ще продължава да се мотае в собствените си кълчища?

Ако Европа не реши проблема, миграцията ще разруши континента. През тази година ще видим резултатите от гласуването от Генералната асамблея на ООН глобален пакт за миграцията, а няколко дни по-късно резолюцията за бежанците. Това е предизвикателство, за което най-наясно е италианското правителство. Политическата реторика на останалите европейски лидери не излиза извън рамките на обобщенията, отсъствието

на решителни мерки и като цяло странно бездействие, което може да се приеме повече като отстъпление и отказ от решителни мерки за опазване на Европа от етническа и религиозна асимилация.

Покрай Европа в близкия до нас Близък Изток никак не е спокойно. Макар Тръмп да обяви, че ще изтегли американските войски от Сирия, там нещата стават много интересни. Извършва се прегрупиране на силите, а вече стотици хиляди се завръщат в Сирия. Войната обаче още се води на някои места, докога?

Проблемът в Сирия не е създаден, за да бъде бързо решен. Там се сблъскват много интереси, които преминават през призмата на етноконфесионалните конфликти със сериозен енергиен привкус. Изказаното от американския президент пожелание за изтеглянето на 2000 американски войници от Сирия и 7000 от Афганистан си остава едно добро пожелание, което няма как да се случи. Доказателство за това е както неговият неофициален отказ, така и активната дейност на американския държавен секретар Майк Помпео и съветникът по сигурността Джон Болтън. Те даже засилиха своята дейност по сирийския казус, както със заканите към Турция за икономически санкции, ако продължат своята деструктивна дейност към сирийските кюрди, така и предложението за поредна среща на заинтересованите страни в близко бъдеще. Не е случайна и обиколката на държавния секретар във водещите държави от Персийския залив.

Едно от най-неясно представяните неща в медиите по казуса със Сирия винаги е било кои са умерената опозиция и кои са терористите там? Дали пък американците или по-точно Тръмп не разбра заблудата си – нека така да го кажем?

Тук не става въпрос за заблуда на Тръмп, а за една сложна игра, в която в началото се посочват (защо не и създават) кои са умерената опозиция и кои са терористите. В процеса понякога те променят своето позициониране в зависимост от конюнк-

турните ситуации, но без да се забравят стратегическите цели. Мисля, че дори не е важно кой какъв ще бъде в тази касапница. Важното е да има конфликт, да се продават оръжия и да се конфронтират обществата. Римският принцип „разделяй и владей“ е вечен. Промяна има, но като цяло не много съществена само когато се намеси неочакваният субективен фактор, който забавя или напротив – ускорява процеса, винаги контролиран отвън.

След заплахата на Тръмп предстои ли нов сблъсък между САЩ и Турция? Видяхме миналата година как Щатите с едно действие съсипаха турската икономика?

Запахата е реална, но видяхме също, че Анкара се справи доста добре с американските действия. Разбира се, да се дразни Вашингтон непрекъснато, не е безопасно. От друга страна, кюрдският въпрос е един от основните кошмари на президента Ердоган, тъй като запазването на сирийските кюрди като компактна част от северна Сирия може да повлече верижна реакция към кюрдите в Ирак и най-вече в малоазийската част на самата Турция. Страхът от създаването на кюрдска държава, което е част от американските планове за този регион, би довело до необратими за самата Турция процеси и превръщането ѝ във второстепенна регионална държава. Това е в разрез и с паносманистките и пантюркските амбиции на турския политически елит. През следващите седмици ще видим резултатите от близоизточното турне на Майк Помпео, което ще даде отговор на въпроса за турските амбиции и реалностите в региона, свързани с кюрдския проблем.

Тръмп разбра ли, че войната на два фронта – вътре в държавата му и извън нея – е доста трудна за овладяване? Вътрешните му проблеми изникват един след друг, а войната между републиканци и демократи е трудна за прогнозиране.

Не трябва да се забравя, че от две години насам светът е подчинен на амбициозната и с висока степен на непредсказуемост като поведение на президента Доналд Тръмп програма – „Америка на първо място“. Тук не става въпрос за неговото раз-

биране. Това е въпрос не само за неговото политическо оцеляване за втори президентски мандат, колкото за жестоката битка между държавите и финансовия капитал. Държавата, чийто представител е Тръмп, се бори за икономически просперитет и запазване на хората като част от съществуването им като личности. Финансовият капитал се бори за печалби, в които хората са само бройки, послушни, зависими и маргинализирани. Тази битка се води не само в САЩ, но на практика във всяка държава, най-вече в Европа и Азия.

Трудна година за света ще е 2019-а, а нашите български ядове си изглеждат все едни и същи от години – невъзможни за решаване, заради политическия инат и партийните игри, от които няма излизане. Тъжно ли е положението, или песимизмът ни е виновен?

За българите е характерно първо да отрекат всичко, а след това да се погледне на проблемите като процес, който може да бъде решен. Отказът от действие обикновено води до предсказуемо поражение. Настоящата година е важна за България, тъй като тя е в ситуация, в която вече личностите, професионалистите, а не маргиналите и случайно поставените на важни позиции хора, ще имат шанса да очертават решенията и бъдещето на държавата. Край на случайниците! Всеки, който има илюзията, че с пари, но с малко знания и опит ще запази парите и властта си, се лъже много. В миналото остава кухата реторика и изпразнените от съдържание обещания, които съпътстват българската политика.

Сериозно ли мислите така?

Да, смятам, че е дошло времето това да стане. Тази година отново е изборна – вот за Европарламент и местни избори, а максимата на Ото фон Бисмарк – „всички лъжат преди избори, по време на война и след лов“, според мен няма да е актуална. Надявам се да е така! Само разумните, премерени решения, и действия, осъществени от професионалисти с ясна визия за отстояване на българските национални интереси, са гаранция за устойчиво бъдеще на България.

РЪКОСТИСКАНЕТО НА МЕЙ С ПУТИН НА Г-20 БЕШЕ МЕЖДУ ГУЗЕН И ДОСТОЕН ЧОВЕК

**С новия си посланик у нас САЩ
ще следват свои интереси в региона**

Интервю за Мариела Балева, в-к „Труд“, 02.07.2019

Какво се случи на срещата на страните от Г-20 в Осака преди дни? Разговорите между лидерите на най-влиятелните държави в света бяха показателни за очакванията на световната общност. Как да тълкуваме срещите на Тръмп с Путин, със Си Дзинпин и Ким Чен Ун? А какво става с проблемите в Черноморския регион и ще доведат ли те до интересни събития? По тези въпроси разговаряме с проф. Нина Дюлгерова.

М.Б.: Срещата на лидерите на страните от Г-20 в Осака предизвика световни коментари, а някои от разговорите бяха натоварени с прекалени очаквания. Оправдаха ли се те, професор Дюлгерова?

НД: Срещата на Г-20 в Япония със сигурност се очакваше с голямо нетърпение, защото в нея се виждаше надеждата да бъдат решени големите въпроси, свързани с икономическите предизвикателства, най-вече в отношенията между САЩ и Китай. В разговорите между Доналд Тръмп и Си Дзинпин се очакваше да се сведе до минимум тревогата, че ако не се реши

митническата война между Пекин и Вашингтон, това ще доведе до много сериозни негативи в световната икономика. Заговори се за рецесия, за икономическа криза, което концентрираше вниманието на света в срещата в Осака.

Срещата между двамата големи – Тръмп и Путин, бе предшествана от знаково интервю на руския президент във влиятелния „Файненшъл Таймс“, в което той нарече либерализма отживелица. Това не постави ли много въпроси преди разговорите в Осака?

В пространното си интервю Владимир Путин всъщност постави не само въпроси, но и очаквания какви ще са резултатите от срещата на Г-20 в Осака. За първи път той говори открито, че неолиберализмът е изчерпал своите възможности, а западните общества не искат повече такава форма на политическо и икономическо управление, че те се нуждаят от нова политическа система. Точно в това интервю той постави и въпросът за Близкия Изток, за сирийската криза, за проблемите, които САЩ създава на Иран. Като цяло интервюто беше като визитната картичка, с която Путин отиде на срещата с Тръмп. По отношение на либерализма мнението на Тръмп съвпада с това на Путин. И всички видяха при срещата между двамата повече приятелство, отколкото конфронтация. Може да е силно казано, но така изглеждаше. Там имаше желание за диалог, което опроверга всичко, което се коментираше в медийното пространство – че между двамата лидери има хладина, отчуждение и дистанция.

А няма ли?

Напротив. Видя се, че това не отговаря на истината. Интересна беше шегата, с която Путин се обърна към Тръмп, че се надява Русия да не се меси в президентската кампания на САЩ. Което означава открит диалог и желание за утвърждаването му като основна форма за двустранни отношения. И това може да се определи като позитив.

Има нещо много интересно – когато се срещнат Путин и Тръмп, двамата изглеждат едва ли не като първи приятели. Винаги някой от тях казва колко е добър другият.

Ето, Тръмп сподели колко прекрасен човек е Путин и каква отлична среща са имали с него.... А след това започва истинска война. Как да тълкуваме поредните ласкави думи след тази среща?

Първо, Тръмп е много емоционален човек и в такива срещи почти винаги говори, воден от емоцията. Той си следва определена политика. Второ, да не забравяме, че на такива срещи лидерите се срещат не като непознати. Това е кръг от личности, които повече или по-малко са комуникирали помежду си. Показването на добри приятелски отношения не трябва да ни заблуждава, че след тази среща всичко ще бъде по мед и масло – не! Просто това е своеобразна кулминация на взаимоотношения между лично-сти, които имат водещи позиции в световната политика.

И скоро да чакаме да влязат в обичайното русло на конфронтацията, така ли?

Нормално е това очакване, защото светът съществува само на принципа на конфронтацията, а не на диалога, и това е част от големия спектър на взаимоотношенията. Да не забравяме, че САЩ се намират в предизборна кампания и всичко, което се случва, е подчинено на тази основна задача – Тръмп да има втори мандат. Което означава, че доброто отношение на Тръмп с всички лидери на срещата на Г-20 има две страни. Едната, че той е човек, който има свое мнение по всички въпроси и го изразява чрез емоции и импулсивност. А същевременно с това той си следва дългосрочната цел – втори мандат. И пътят към нея е осеян не само с добри отношения, но и с последователна политика, ориентирана към елиминиране на конкуренцията – най-вече в икономически план, която намира своите политически форми извън тези официални срещи.

Но доброжелателните срещи с Путин не елиминират традиционното решение на ЕС за продължаване на икономическите санкции срещу Русия за още половин година.

Да, така е, не променя санкциите. Както не променя и последователната дистанцирана една към друга политика на САЩ, Русия и Израел по отношение на Иран. Срещата на три-

мата съветници по национална сигурност в Ерусалим преди няколко дни постави отново въпроса за неразбирането между Москва, Вашингтон и Тел Авив спрямо Техеран. Иран отново беше ябълката на раздора и там Израел и САЩ бяха единни. Докато Москва отстояваше позицията, че Иран, подобно на Русия, е поканен от легитимното сирийско правителство за борба срещу Ислямска държава на територията на Сирия. Ето я темата, която коментираме – публична доброжелателност и продължаваща конфронтация.

На фона на тези доброжелателни срещи „Ройтерс“ разпространи една показателна снимка с ръкостискането между Владимир Путин и Тереза Мей, ако то въобще може да бъде наречено така. И двамата, докоснали се с по два пръста, лека усмивка на руснака и намръщената физиономия с поглед встрани на англичанката. И светът, като гледа този фалш, какво ли си мисли?

Те двамата е добре, че са си намерили пръстите (усмихва се)... В жеста на Мей се чете гузна съвест. Първо, Тереза Мей е премиер в оставка. Второ, тя е в такава стресова ситуация, че където и да се появи, не може да се възприема като политик с концентрирана мисъл и поведение. И трето, ако коментираме срещата и ръкостискането между двамата, може да се каже, че нейното поведение е поведение на гузен човек, докато неговото е на човек с достойнство, който е напълно наясно, че истината е на негова страна.

Извън Путин обаче светът чакаше с безпокойство докъде ще стигне раздора между САЩ и Китай. И в този аспект разговорите на Тръмп със Си Дзинпин дадоха малко яснота. Каква беше тя?

Наистина същността и разковничето на срещата в Осака беше в разговорите между Тръмп и Си Дзинпин. Точно от тази среща излезе голямата новина, която предизвика облекчение в икономическия и политическия елит. Постигнатото решение беше на принципа на бартерната сделка, т.е. че САЩ ще даде възможност на голямата китайска компания „Хуауей“ (Huawei) да купува различни части за оборудването си от САЩ, но се за-

дължава да изкупува фермерска продукция от тях. Това в общи линии дава възможност да се каже, че има някакъв относителен баланс и се сложи сериозна спирачка в тази надпревара в митническата война между двете страни.

А какво да кажем за това, което светът видя за пръв път – американски президент пресече демаркационната линия на Северна Корея. Тази нова среща между Тръмп и Ким Чен Ун засилва ли надеждите за възобновяване на преговорите за ядреното разоръжаване на Пхенян или е твърде рано?

Да, разбира се, че това е надежда. Защото вече в продължение на година слушаме много приказки. Първата среща между тях все пак беше успешна. Тази отпреди дни беше абсолютно импровизирана. Тръмп написа пост в твитър, Ким му отговори и се намериха... Склонна съм да приема, че в момента отиваме на следващ рунд. Тръмп каза: ние ще се видим в САЩ, а кореецът отговори: да, ние сме отворени да водим диалог за ядреното разоръжаване на Северна Корея. Иначе сега ние с Вас коментираме политически изявления, но когато те се превърнат в конкретни резултати, можем да говорим за историческа среща.

Тези срещи като че ли предизвикват повече усмивки, изглеждат повече като пиар, без да има някакъв реален резултат. Или световната политика не може без тези симпатични интродукции?

Разбира се, че тези първи срещи са за публиката, за лъскане на имиджа. Да, няма действие. Ким си увърта, а Тръмп едва ли си прави илюзии, че ще последват веднага реални действия. Близо година изявленията му бяха, че реално Северна Корея не е променила нищо в своята програма. Имаме много приказки, но никакви действия и резултати. Ако използваме футболния език, получава се разиграване, досега имаме три леки, неангажиращи мача и както се казва, надеждата умира последна. Пак ще повторя – в момента в Щатите имаме предизборна кампания и Доналд Тръмп с цялото си поведение и с изявленията си се бори с всички сили за втори мандат. Предизборната кампа-

ния започна през месец април, когато Джон Болтън каза, че ще се кандидатира, а преди десетина дни Тръмп заяви, че започва предизборна кампания. Така че всичко, което занапред ще се случва, ще минава на принципа на изборите.

Докато лидерите на Г-20 коментираха злободневните теми, свързани със световната икономика, разоръжаването и климата, в Черноморския регион процесите също се развиваха динамично – имаше митинги, протести, избори... Кажете как да тълкуваме случващото се в нашия регион?

Черноморският регион отново концентрира в себе си най-вече политическа енергия, която беше ориентирана към резултати от европейски избори и няколко други избора – за кмет на Истанбул, невъзможния местен вот миналата неделя в Албания, където имаше протести срещу премиера Еди Рама. В Чехия също протестират срещу техния премиер Бабиш, имаше безкрайно интересни протести в Грузия... А ако прибавим и Европейския съюз, който е в политически колапс по отношение избора на лидери на водещи европейски институции – всичко това създава динамичен пъзел от проблеми и нерешени въпроси.

Какво имате предвид?

Може да се очаква засилване на напрежението между Турция и Гърция, което резонира и в ЕС като цяло, свързани с упоритите опити на Турция да започне проучване на газовото находище край Кипър. И това може да предизвика и нещо по-сериозно извън политическата риторика. Това обаче ще се разбере в следващите седмици. Вторият момент, който е свързан с напрежение в Черноморския регион, са протестите в Грузия, които могат да бъдат обвързани с цялостния процес в Европа, който е подчинен на засилващата се политическа нестабилност.

А има ли реален мотив за протестите и демонстрациите в Грузия или той е измислен?

Знаете ли, в един момент това няма значение, защото е свързано изцяло със засилване на стабилната нестабилност в

региона. В Тбилиси направи впечатление, че протестите бяха за независима Грузия, „срещу врага и окупатора Русия“, но никой не можа да разбере защо лозунгите на протестърите бяха на английски език, а не на грузински. Налага се изводът, че протестите и митингите имат своя външен поръчител, който се опитва да измести вниманието от нестабилността на англосаксонския свят – говоря за Англия и САЩ. Те за пореден път се опитват да вбиват напрежение там, където е по-далече от тях, но и където те могат да проявят възможности за власт и за влияние.

В Черноморския регион изглежда тепърва ще става интересно, а може би напечено.

Така е. И тук се случи наистина нещо много интересно – това е новината за връщането на Русия като член на Парламентарната асамблея на Европа (ПАСЕ), което не бива да се елиминира. Това трябва да се приеме като своеобразна контраакция срещу действията на САЩ, в случая и на Англия. То предизвика сериозна антируска реакция от страна на Украйна и прибалтийските държави. Факт е, че връщането на Русия в тази международна организация е контрапункт на това, което коментираме за Черноморския регион.

Професор Дюлгерова, в България ще има нов американски посланик, който има тюркски произход. Да търсим ли в това някакъв знак?

Това е много интересно и означава, че в посока към Турция чрез своя американски представител тук Вашингтон ще се опита да контролира или да създава ситуации, в които Турция да бъде поставена в доста неизгодна за нея позиция по отношение на кюрдите. Имам предвид както в самата Турция, така и в Северна Сирия, и в Северозападен Ирак.